

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Sport en Bewegen
voltijd

Christelijke Hogeschool Windesheim

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Sport en Bewegen
voltijd

Christelijke Hogeschool Windesheim

CROHO nr. 34040

Hobéon Certificering

Datum

26 januari 2015

Auditpanel

Drs. W.G. van Raaijen

Prof. dr. K. Breedveld

Drs. F. van de Ven

Drs. F. Jacobs

K. Vreeburg

Secretaris

I.M. Gies Broesterhuizen

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	23
6.	AANBEVELINGEN	25
	BIJLAGE I Scoretabel	27
	BIJLAGE II Opleidingsspecifieke eindkwalificaties	29
	BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma	31
	BIJLAGE IV Programma, werkwijze en beslisregels	33
	BIJLAGE V Lijst geraadpleegde documenten	37
	BIJLAGE VI Overzicht auditpanel	39

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Christelijke Hogeschool Windesheim
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief onder voorwaarden (besluit d.d. 27 juni 2014)
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Sport en Bewegen
registratienummer croho	34040
domein/sector croho	Gedrag en maatschappij
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Social Work
aantal studiepunten	240
afstudeerrichtingen	Niet van toepassing
onderwijsvorm	Competentiegericht
locatie	Zwolle
variant	Voltijd
relevante lectoraten	Het lectoraat Bewegen, School en Sport
datum audit / opleidingsbeoordeling	22 en 23 oktober 2014
contactpersoon	A.A. van der Ven, coördinator Kwaliteit & Accreditatie AA.van.der.Ven@windesheim.nl

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding Sport en Bewegen**, voltijd¹

bron: Kritische Reflectie Sport en Bewegen
peildatum: 17 februari 2014

instroom (aantal)	2007	2008	2009	2010	2011	2012
▪ voltijd	66	69	111	116	93	96
uitval (percentage)*						
uit het eerste jaar ²		2008	2009	2010	2011	2012
▪ voltijd		33	38	40	31	42
uit de hoofdfase ³				2006	2007	2008
▪ voltijd				30	27	19
rendement (percentage) ⁴				2007	2008	2009
▪ voltijd				36	50	38
docenten (aantal + fte)			aantal		Fte	
▪ voltijd Propedeuse**				18	2,5	
▪ voltijd Hoofdfase				11	4,8	
opleidingsniveau docenten (percentage) ⁵			Bachelor	Master	PhD.	
▪ voltijd Propedeuse***			44	50	0	
▪ voltijd Hoofdfase			27	55	18	
docent-student ratio ⁶						
▪ voltijd****					1:25	
contacturen (aantal) ⁷			1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar
▪ voltijd			26	15	11	7

* De uitval is inclusief studenten die naar een andere opleiding(svorm) overstappen.

** 18 docenten hadden in het studiejaar 2013-2014 totaal 14 eerstejaars groepen te bedienen. Per groep is er 0,58 Fte gereserveerd voor het gemeenschappelijk deel van het curriculum en 0,26 Fte gereserveerd voor het opleidings specifieke deel. Samen dus 0,84 fte. Er zijn drie groepen Sport & Bewegen, dat maakt dus 2,5 fte in totaal.

*** Eén docent heeft een mbo-vooropleiding.

**** De docent-studentratio is gebaseerd op alle voltijd-opleidingen binnen de CALO in 2013 (zie Inleiding).

¹ Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordeling 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 11 september 2012.

² Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

³ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁴ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁵ Het aandeel docenten (onderwyzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwyzend personeel).

⁶ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwyzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

⁷ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

Christelijke Hogeschool Windesheim (Windesheim) biedt sinds 1992 de hbo-bacheloropleiding Sport en Beweging (S&B) in voltijd aan. De opleiding leidt studenten op tot het beroep sportmanager voor de sport- en bewegingssector. Sportmanagers zijn werkzaam in uiteenlopende functies zoals beleidsmedewerker sport, programmacoördinator, verenigingsmanager, sportbuurtcoach of bedrijfsleider fitnesscentrum.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties

De eindkwalificaties van de opleiding S&B van Windesheim zijn direct ontleend aan het Landelijk Opleidingsprofiel Sportmanager van 2013. In dit profiel zijn de eindkwalificaties uitgewerkt naar inhoud, niveau en oriëntatie. Ze bestaan uit vijf kerntaken met achttien competenties en bijbehorende handelingscriteria.

Binnen het algemene (brede) beroepsbeeld, kiest de opleiding voor een accent op *de maatschappelijke kant van sport en bewegen*. Dit betekent, dat de opleiding S&B in vergelijking met andere S&B-opleidingen in Nederland extra aandacht heeft voor de kerntaken 'Ontwikkelen van en adviseren over beleid en strategie' en 'Ontwikkelen, coördineren en positioneren van sport- en bewegingsprogramma's'.

Sportmanagers zijn in staat om een professioneel praktijkgericht onderzoek uit te voeren, op basis waarvan ze een bijdrage kunnen leveren aan het oplossen van complexe vraagstukken uit de beroepspraktijk. Praktijkgericht onderzoek speelt in de visie van S&B een rol bij kerntaak A, waar het gericht is op *het optimaliseren en onderbouwen van het sportbeleid*, en bij kerntaak B, ter ondersteuning van *het ontwerpen en evalueren van sport- en bewegingsprogramma's*. De opleiding vindt het belangrijk dat studenten tijdens hun studie in aanraking komen met internationale aspecten van het beroep sportmanager. Het opleidingsinstituut Calo, waar de opleiding S&B samen met de hbo-bacheloropleidingen Docent Lichamelijke Opvoeding (LO) en Psychomotorische Therapie (PMT) onder valt, streeft op termijn naar meer internationale studentuitwisseling. De opleiding houdt haar eindkwalificaties actueel. Zij participeert met de andere opleidingen S&B in Nederland in twee landelijke overleggen en houdt contact met het regionale werkveld door bijeenkomsten met een eigen Veld Advies Commissie.

Het auditpanel komt voor deze standaard tot het oordeel 'voldoende'. De opleiding S&B heeft een heldere visie op praktijkgericht onderzoek die eveneens een expliciete plaats krijgt in de eindkwalificaties van de opleiding. Het auditpanel heeft daarnaast waardering voor de keuze die de opleiding heeft gemaakt ten aanzien van het profiel. Een volgende stap is om het profiel nader uit te werken in de eindkwalificaties en door te vertalen in het programma. De maatvoering/balans tussen de 'zachte' en 'harde' kant van sportmanagement in aansluiting op het profiel verdient aandacht. Internationalisering verdient nog een expliciete plaats in de eindkwalificaties en zal de komende tijd meer nadruk krijgen.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het opleidingsinstituut Calo voert sinds het studiejaar 2012-2013 veranderingen door in het curriculum van haar opleidingen (o.a. de versterking van de oriëntatie- en selectiefunctie van de propedeuse, de implementatie van een onderwijsmodel met keuzeminor en de ontwikkeling van opleidingsoverstijgende minoren).

De studenten binnen de Calo volgen in de propedeuse voor een deel gezamenlijk onderwijs. De hoofdfase is voor elke opleiding specifiek. Authentieke beroepstaken ontleend aan de realistische beroepspraktijk, vormen de basis van de onderwijsleeromgeving van de opleiding S&B. De beroepscontext en de leertaken zijn oplopend in complexiteit en zelfstandigheid van uitvoering.

De versterking van de aandacht voor praktijkgericht onderzoek in het programma in aansluiting op de beoogde eindkwalificaties vindt het auditpanel een goede en tevens noodzakelijke ontwikkeling.

De internationale oriëntatie van het programma van S&B is aanwezig, maar nog beperkt en vrijblijvend van aard. Studenten kunnen participeren in zomerkampen en/of kiezen voor leerwerkplekken/stagelopen in het buitenland.

Docenten zijn didactisch en vakinhoudelijk in voldoende mate gekwalificeerd en hebben een goede verbinding met het werkveld. Het percentage docenten in de opleidingsspecifieke hoofdfase met tenminste een mastergraad is 73%. Het percentage masteropgeleide docenten zal de komende jaren stijgen. De opleiding biedt haar docenten ruime mogelijkheden om hun deskundigheid verder te bevorderen.

Het auditpanel komt bij deze standaard tot het oordeel 'voldoende'. Studenten komen gedurende het sterk praktijkgerichte programma in aanraking met een breed palet aan aspecten op het gebied van sport en bewegen. Zij ontwikkelen nog wel in beperkte mate, extra kennis en vaardigheden ten aanzien van de maatschappelijke ofwel de 'zachte' kant van sportmanagement. De opleiding S&B zou meer diepgang in het programma aan kunnen brengen, door keuzes te maken in aansluiting op het profiel en door de studielast op een aantal plaatsen in het programma te verhogen. De vernieuwing van het curriculum draagt bij aan een toekomstbestendig programma (bv. een meer opleidingsspecifieke propedeuse, stevige plaats van praktijkgericht onderzoek, meer ruimte voor interactie met het lectoraat). Daarnaast zet de opleiding in op de verdere versterking van de internationale oriëntatie van het programma. Het auditpanel is onder de indruk van de state-of-the-art (sport)faciliteiten in het nieuwe 'Z-gebouw' die de opleiding vanaf het studiejaar 2014-2015 gebruikt voor het praktijk-onderwijs.

Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Het toetsbeleid van de opleiding S&B is gebaseerd op het Opleidings- en Toetskader en het toetsbeleidsplan van de Calo. Toetsen bij S&B hebben zowel een formatieve als een summatieve functie. Sinds 2013-2014 werkt de opleiding S&B continu aan de verbetering van het toetsen en beoordelen (bv. het opstellen van toetsplannen, transparantie in het toetsen en beoordelen, deskundigheidsbevordering op het gebied van toetsen en beoordelen bij de docenten). De gezamenlijke examencommissie van de drie hbo-bacheloropleidingen van de Calo heeft in samenwerking met de toetscommissie de afgelopen jaren aantoonbaar gewerkt aan het borgen van de kwaliteit van het toetsen en beoordelen. Met het verruimen van het aantal beschikbare uren voor het uitvoeren van de werkzaamheden, zal de examencommissie haar kwaliteitsborgende rol nog beter en meer proactief gaan vervullen.

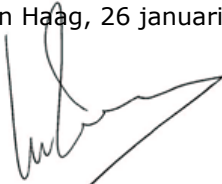
Het auditpanel komt bij deze standaard tot het oordeel 'voldoende'. Het vond de toetsen die het bekeek, qua inhoud van het niveau dat in de betreffende studie jaren verwacht wordt van studenten van een hbo-bacheloropleiding. Daarnaast was het positief over de creativiteit en het niveau van de vakinhoud van de studenten in de eindwerken *Afstudeeropdracht* en *Eindschrift*. Bij enkele studenten beoordeelde het auditpanel de onderbouwing van de keuze voor de onderzoeksmethodiek en de mate van reflectie daarop in de *Eindschrift* met matig. Dit vond het auditpanel niet opmerkelijk, gelet op het feit dat de studenten van wie het de eindwerken bekeek, het herziene programma met meer aandacht voor praktijkgericht onderzoek niet hebben gevolgd. Alle eindwerken overziend, beoordeelde het auditpanel de afstudeerdossiers met een voldoende. Het vakinhoudelijke niveau en de getroffen maatregelen rond praktijkgericht onderzoek waren daarin doorslaggevend. Door de degelijke herzieningen in het programma is het auditpanel er zeker van, dat verbeteringen zichtbaar zullen worden in de eindwerken die vanaf het studiejaar 2014-2015 gereedkomen.

Algemene conclusie:

Gelet op het vakinhoudelijke niveau van de afgestudeerden van de opleiding S&B, concludeert het auditpanel dat de opleiding haar ambities voor een aanzienlijk deel al waarmaakt. Het auditpanel is met name positief over de praktijkgerichtheid van het programma, de vernieuwing van het curriculum die ten goede komt aan de kwaliteit van het onderwijs, het vakbekwame en betrokken docententeam, de moderne voorzieningen in 'gebouw Z' en de relevantie van de eindwerken voor de praktijk.

Op grond van de beslisregels van de NVAO komt het auditpanel derhalve tot de overall kwalificatie 'voldoende' en adviseert het de NVAO de opleiding te accrediteren voor een periode van zes jaar.

Den Haag, 26 januari 2015

Drs. W.G. van Raaijen,
voorzitter

I.M. Gies Broesterhuizen,
secretaris

3. INLEIDING

Het voorliggende beoordelingsrapport is de resultante van een zogeheten 'Beperkte Opleidingsbeoordeling' van de hbo-bacheloropleiding Sport en Bewegen (S&B) van Christelijke Hogeschool Windesheim (Windesheim), die op 22 en 23 oktober 2014 is uitgevoerd door een auditpanel van onafhankelijke deskundigen (zie bijlage VI voor een toelichting) aan de hand van het NVAO-beoordelingskader⁸.

De beoordeling heeft in een geclusterde vorm plaatsgevonden samen met de hbo-bacheloropleiding Leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding (LO). Windesheim stuurt beide opleidingen gezamenlijk aan. De inhoud van dit beoordelingsrapport en het beoordelingsrapport van de opleiding LO⁹ hebben daardoor onderdelen gemeenschappelijk. Dit rapport behandelt achtereenvolgens de bevindingen, overwegingen en conclusies van het auditpanel over de opleiding S&B op de drie kwaliteitsstandaarden 'beoogde eindkwalificaties', 'onderwijsleeromgeving' en 'toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties'.

Positionering van de opleiding S&B binnen de hogeschool

Met circa 60 opleidingen, 21.000 studenten en 1.800 medewerkers is Windesheim één van Nederlands grotere hbo-instellingen. De in de regio verankerde, innoverende kennisinstelling heeft een hoofdvestiging in Zwolle. In Zwolle zijn de opleidingen geclusterd in de vier domeinen: *Bewegen & Educatie*, *Business*, *Media & Recht*, *Gezondheid & Welzijn* en *Techniek*. Binnen het domein *Bewegen & Educatie* biedt Windesheim onder meer het opleidingsinstituut Calo aan met zijn drie hbo-bacheloropleidingen S&B, LO en Psychomotorische Therapie (PMT). De nevenvestiging in Almere, ook wel *Windesheim Flevoland* genaamd, beschouwt Windesheim als vijfde domein. De opleidingen van de Calo worden uitsluitend in Zwolle verzorgd.

Karakteristiek van de Calo

Het opleidingsinstituut Calo is een Resultaat Verantwoordelijke Eenheid en staat onder leiding van een directeur. De drie hbo-bacheloropleidingen van de Calo zijn elk verbonden aan verschillende resultaatverantwoordelijke teams (RVT) met ook een eigen hogeschoolhoofddocent. De studenten van deze drie opleidingen volgen in de propedeuse voor een deel gezamenlijk onderwijs. Het gemeenschappelijke inhoudelijke fundament van zijn opleidingen is een kracht, waar de Calo trots op is. Het opleidingsinstituut is niettemin voortdurend in beweging en in ontwikkeling. Zo voert de Calo sinds het studiejaar 2012-2013 een curriculumverandering door in haar opleidingen en vindt vanaf 2014 een strategische heroriëntatie plaats. In dit beoordelingsrapport worden deze ontwikkelingen nader toegelicht.

Karakteristiek van de opleiding S&B

De opleiding S&B is in 1992 gestart bij Windesheim en bestaat uit een voltijdvariant. In het studiejaar 2013-2014 stonden 274 studenten bij de opleiding ingeschreven. De opleiding leidt studenten op tot het beroep sportmanager voor de sport- en bewegingssector. Sportmanagers zijn werkzaam in uiteenlopende functies zoals beleidsmedewerker sport, programmacoördinator, verenigingsmanager, sportbuurtcoach of bedrijfsleider fitnesscentrum. Binnen dit algemene (brede) beroepsbeeld, kiest de opleiding voor een accent op *de maatschappelijke kant van sport en bewegen*.

---

⁸ Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Beperkte of Uitgebreide opleidingsbeoordeling, Nederlands-Vlaamse Accreditatie organisatie d.d. 22-11-2011.

⁹ Beoordelingsrapport *hbo-bacheloropleiding Leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding* Christelijke Hogeschool Windesheim d.d. 26 januari 2015 versie 2.0.

Ontwikkelingen na vorige accreditatie van de opleiding S&B

In juni 2008 vond de vorige visitatie van de opleiding plaats. S&B is toen positief beoordeeld. In november 2009 besloot de NVAO dit oordeel over te nemen en accreditatie te verlenen aan de opleiding. Sindsdien zijn de aandachtspunten die het toenmalige panel naar voren bracht, door de opleiding aantoonbaar opgepakt en zijn er verbeteringen op deze en andere punten doorgevoerd (zie Tabel 1 – Verbeteringen audit).

Aandachtspunten en Verbeteringen	
Ten aanzien van de doelstelling is het panel van mening dat de opleiding zich niet duidelijk profileert ten opzichte van soortgelijke opleidingen in het binnen- of buitenland en te specifiek gericht is op de doelgroep jeugd.	De opleiding heeft keuzes gemaakt voor een eigen profilering ten opzichte van andere opleidingen en een eigen kijk op de kernopgave van een sportmanager. De opleiding heeft gekozen voor een maatschappelijk profiel (zie standaard 1). Deze specifieke profilering heeft niet tot ingrijpende veranderingen van het curriculum geleid. Wel heeft de opleiding het eigen profiel verstevigd via visiedocumenten en visiebijeenkomsten met docenten en het werkveld. Aangezien het hedendaagse sportbeleid zich nog steeds in belangrijke mate op de jeugd richt, heeft dit thema nog steeds een belangrijke plek binnen de opleiding. De scope van de opleiding is echter ook verbreed naar andere doelgroepen.
Het panel constateert dat binnen het thema programma het volgende verbeterd zou moeten worden: 1) meer gebruik van standaardwerken, 2) meer expliciete aandacht voor onderzoek in het programma en 3) aansluiting van de toetsing op het competentiegerichte onderwijs.	In de afgelopen zes jaar is de opleiding meer gebruik gaan maken van standaardwerken. In het programma is een aantal wijzigingen in de onderzoekslijn doorgevoerd, die ervoor zorgen dat onderzoek explicieter aan bod komt in het curriculum (zie standaard 2). Ook om de kwaliteit van de toetsing en de aansluiting op het competentiegerichte onderwijs te verbeteren, zijn acties (bv. scholing docenten, aanscherping toetsbeleid) ondernomen (zie standaard 3).
Ten aanzien van de inzet van het personeel merkt het panel op dat zij de docenten teveel naar binnen gericht vinden en dat er binnen de opleiding weinig kennis van marketing en ondernemerschap aanwezig is.	De laatste jaren is er een sterkere externe oriëntatie. De opleiding maakt werk van het verbinden van Opleiden, Onderzoeken en Ondernemen. Docenten zijn naast hun onderwijstaken als lid van een kenniskring betrokken bij onderzoek en/of allerlei activiteiten ondernemen met het werkveld. Ook binnen het curriculum is er aandacht voor het thema ondernemen. De relatief geringe kennis van marketing (en ondernemen) is een bewuste keuze en te verklaren vanuit het gekozen maatschappelijk profiel van de opleiding.
Het panel heeft een aantal opmerkingen gemaakt over de afstudeerwerken. De opmerkingen waren: een aantal producten mist diepgang in de conclusies, in één is onvoldoende literatuur gebruikt en het panel vindt de beoordelingen van de scripties aan de hoge kant. Verder vindt het panel dat studenten (te) laat in de studie uitvallen. Het panel vraagt zich af of er in de propedeuse wel voldoende geselecteerd wordt.	De beoordelingscriteria zijn aangescherpt, wat onder meer is terug te zien in de eisen voor het gebruik van wetenschappelijke literatuur in de scriptie en de eisen voor de theoretische onderbouwing van de afstudeeropdracht. Ook de beoordelingsinstrumenten en de wijze waarop deze worden toegepast, zijn verbeterd. Zo is voor de beoordeling van scripties een rubric ontwikkeld en vindt er geregeld afstemming plaats tussen scriptiebeoordelaars over de wijze van beoordelen. Verhoging van het rendement was één van de aanleidingen voor de aanpassing van het propedeuseprogramma. De opleiding heeft met aanvullende documentatie tijdens het locatiebezoek aangetoond, dat zij deze doelstelling realiseert.

Tabel 1 – Doorgevoerde verbeteringen na vorige audit

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor–master) en oriëntatie (hbo–wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Inhoud eindkwalificaties

Richtinggevend voor de eindkwalificaties van de opleidingen Sport en Bewegen in Nederland is het Beroepsprofiel Sportmanager, dat in 2013 is ontwikkeld in samenwerking met vertegenwoordigers uit het relevante werkveld. Op basis van dit beroepsprofiel is door het landelijk opleidingsoverleg, waarin alle opleidingen Sport en Bewegen vertegenwoordigd zijn, in 2013 een Landelijk Opleidingsprofiel Sportmanager opgesteld en gevalideerd. In dit profiel zijn de eindkwalificaties uitgewerkt naar inhoud, niveau en oriëntatie. De eindkwalificaties van de opleiding S&B van Windesheim zijn hier direct aan ontleend. Ze bestaan uit vijf kerntaken met achttien competenties (waaronder enkele kerntaak overstijgende competenties) en bijbehorende handelingscriteria (zie Bijlage II – Opleidings specifieke eindkwalificaties). De opleiding S&B leidt studenten op tot het beroep sportmanager voor de sport- en bewegingssector. In onderstaande tabel volgt een korte omschrijving van het profiel van een afgestudeerde sportmanager van Windesheim.

Profiel afgestudeerde S&B'er	
Windesheim	Studenten van Windesheim hebben een ondernemende en onderzoekende houding en Windesheim daagt hun uit door zich te ontwikkelen tot verantwoordelijke, waarde(n)volle en zelfbewuste professionals (bv. verantwoordelijk en integer met een regionale én een internationale focus).
Calo	De bacheloropleidingen van de CALO leiden studenten op tot vakbekwame, zelfbewuste, onderzoekende, nieuwsgierige professionals. Zij hebben in de werkvelden een toegevoegde waarde, omdat ze in staat zijn het gedrag in de specifieke bewegingscontexten te duiden en te beïnvloeden. In de beroepsopvatting wordt gedegen ambachtelijkheid en brede inzetbaarheid gecombineerd met sensitiviteit voor het afnemende werkveld en met innovatiekracht.
S&B	Een sportmanager is een professional die zich bezig houdt met 'het besturen van processen rond de sportende en bewegende mens in al zijn of haar levensfasen'. Naast het stimuleren van sportdeelname en bewegen houdt de sportmanager zich bezig met de ontwikkeling, organisatie, promotie en kwaliteit van sport- en bewegingsactiviteiten (de primaire processen). Tevens richt hij/zij zich op de materiële en immateriële voorzieningen die gewenst of noodzakelijk zijn voor sport en bewegen (de secundaire processen).

Tabel 2 – Doelstellingen afgestudeerde S&B'er per organisatieniveau

Profilering

Binnen het algemene (brede) beroepsbeeld, beschrijft de opleiding in haar kritische reflectie dat zij kiest voor een accent op *de maatschappelijke kant van sport en bewegen*. De overheid en de maatschappelijke organisaties zetten sport en bewegen steeds nadrukkelijker in om bij te dragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken (bv. het bestrijden van overgewicht). De sportmanager vertaalt het (sport)beleid gericht op maatschappelijke vraagstukken in concrete sport- en beweegactiviteiten (en andersom) en stelt zoveel mogelijk mensen in staat hieraan deel te nemen.

De keuze voor dit profiel betekent, dat de opleiding S&B in vergelijking met andere S&B-opleidingen in Nederland extra aandacht heeft voor de kerntaken A 'Ontwikkelen van en adviseren over beleid en strategie' en B 'Ontwikkelen, coördineren en positioneren van sport- en bewegingsprogramma's'. De overige kerntaken beschouwt S&B als ondersteunend aan deze twee kerntaken.

Het auditpanel heeft waardering voor de keuze die de opleiding maakt, om zich binnen het brede vakgebied specifiek op één thema te richten. Een begrijpelijke keuze gezien de herkomst van de opleiding S&B. Zij is ontstaan door het verzelfstandigen van een afstudeerrichting binnen de opleiding LO. Tegelijkertijd ontstond bij het auditpanel tijdens het gesprek met de docenten het beeld, dat de keuze voor dit profiel nog niet volledig is uitgekristalliseerd. Het auditpanel kreeg de indruk dat de opleiding met de keuzes die zij maakt in het programma (zie Standaard 2) eerder lijkt in te zetten op het brede profiel van Sport en Bewegen (inclusief de 'harde kant' van sportmanagement) dan dat zij in het verlengde van het profiel de nadruk legt op de 'zachte kant'. De maatvoering/balans tussen beide kanten in aansluiting op het profiel verdient aandacht (zie H6 – Aanbevelingen).

Internationale oriëntatie

In haar Kritische Reflectie beschrijft de opleiding S&B dat het landelijk opleidingsoverleg, waarin zij participeert, voornemens is een internationale vergelijking te maken met opleidingen in het buitenland en internationalisering een stevige plaats te geven in het opleidings- en beroepsprofiel. In het landelijk profiel is thans (nog) weinig aandacht voor internationale oriëntatie. De opleiding S&B vindt het daarentegen belangrijk dat studenten tijdens hun studie in aanraking komen met internationale aspecten van het beroep sportmanager. Zij kiest bij internationalisering in eerste instantie voor het aanbieden van stagemogelijkheden voor de eigen studenten in het buitenland en het zelf aanbieden van onderwijsprogramma's voor buitenlandse studenten. Daartoe biedt zij haar studenten in het programma verschillende mogelijkheden (zie Standaard 2). De Calo streeft op termijn naar meer internationale studentuitwisseling en het institutionaliseren van de individuele contacten die docenten hebben in het buitenland. Het auditpanel vindt het een goed voornemen dat de opleiding S&B internationalisering de komende tijd meer nadruk zal geven. Het beveelt de opleiding aan de doelstelling daarnaast vast te leggen in de eindkwalificaties.

Praktijkgericht onderzoek

Het auditpanel stelt vast dat praktijkgericht onderzoek in de kerntaak 'Verrichten van praktijkgericht onderzoek' en de competentie 'Opzetten, uitvoeren van en rapporteren over praktijkgericht onderzoek' een expliciete plaats krijgt in de eindkwalificaties van de opleiding S&B. Het doen van onderzoek in de hedendaagse praktijk van de sportmanager wordt steeds belangrijker. Bij het bepalen van het eindniveau en de inhoud van praktijkgericht onderzoek maakt S&B gebruik van de 'Richtlijn Praktijkgericht Onderzoek', zoals het domein Bewegen & Educatie van Windesheim die hanteert. Praktijkgericht onderzoek speelt in de visie van S&B een rol bij kerntaak A, waar het gericht is op *het optimaliseren en onderbouwen van sportbeleid (beleidsonderzoek)*, en bij kerntaak B, ter ondersteuning van *het ontwerpen en evalueren van sport- en bewegingsprogramma's (ontwerpgericht en evaluatie-onderzoek)*. Sportmanagers zijn in staat om een professioneel praktijkgericht onderzoek uit te voeren, op basis waarvan ze een bijdrage kunnen leveren aan het oplossen van complexe vraagstukken uit de beroepspraktijk.

Oriëntatie en Niveau eindkwalificaties

In het landelijk opleidingsprofiel is verantwoord hoe de eindkwalificaties qua niveau zijn afgestemd op de kenmerken van een startend beroepsbeoefenaar op hbo-bachelorniveau (de zogenaamde HBO-standaard) en de Dublin Descriptoren¹⁰. Doordat de opleiding S&B de landelijke eindkwalificaties hanteert, sluiten de eindkwalificaties aan bij de algemene, internationaal geaccepteerde beschrijving van de kwalificaties van een hbo-bachelorstudent. Het auditpanel constateert dat dit vooral zichtbaar is in de handelingscriteria van de opleiding. De opleiding S&B toont de koppeling tussen de hbo-standaard en de handelingscriteria aan met een voorbeeld (zie Tabel 3).

Hbo-standaard	Handelingscriteria
Professioneel vakmanschap	Een kenmerk van professioneel vakmanschap is het kunnen hanteren van beroepspecifieke werkmethoden. In de handelingscriteria is dit terug te vinden in omschrijvingen als 'werkt volgens de cyclus van analyseren, plannen, uitvoeren en evalueren' en werkwoorden als 'analyseert', 'adviseert', 'plant', 'ontwikkelt', 'rapporteert' en 'evalueert'.
Onderzoekend vermogen	In de handelingscriteria is dit terug te zien in omschrijvingen als 'maakt gebruik van een omgevingsanalyse', 'voert een eenvoudig marktonderzoek uit' of 'bedenkt nieuwe sport- en bewegingsproducten'.

Tabel 3 – Koppeling hbo-standaard en eindkwalificaties S&B

De opleiding leidt studenten op tot het 'Bachelorniveau': het zelfstandig kunnen werken aan complexe beroepstaken, waarbij het gaat om het oplossen van vraagstukken uit de beroepspraktijk door het ontwikkelen van nieuwe activiteiten, (werk)methoden en beleid. Sportmanagers zijn werkzaam in uiteenlopende functies zoals beleidsmedewerker sport, programmacoördinator, verenigingsmanager, sportbuurtcoach of bedrijfsleider fitnesscentrum. Deze functies voert de sportmanager uit binnen de (semi-) publieke sector (overheid, sportservice instellingen), de non-profit sector (sportbonden en -koepels, verenigingen, kenniscentra) en de profitsector (fitnesscentra, adviesbureaus). Het accent op *de maatschappelijke kant van sport en bewegen* betekent dat de opleiding S&B van Windesheim in vergelijking met andere S&B-opleidingen in Nederland zich voornamelijk richt op de (semi-) publieke en non-profit sector en minder op de profit sector.

Onderhoud Eindkwalificaties

De landelijke eindkwalificaties zijn in opdracht van het landelijk Hogescholen Sportoverleg (HSO) en meer specifiek het SMB-6 overleg, waarin vertegenwoordigers van opleidingen S&B zitting hebben, opgesteld. Sportmanagement is, zeker in Nederland, een relatief jong beroep. De recente samenwerking in het landelijk overleg draagt bij aan de verdere ontwikkeling van het beroep en de herkenbaarheid van het beroep binnen het werkveld. Het auditpanel sluit zich aan bij het voornemen om het aantal en de overlap in de eindkwalificaties bij de eerst volgende herziening van het landelijk profiel te herijken en internationalisering daarin een sterkere plaats te geven (zie paragraaf Internationale oriëntatie). Het landelijk overleg ontwikkelt thans een Body of Knowledge and Skills. Daarnaast worden de aan sportmanagement gerelateerde opleidingen die nu onder vier verschillende CROHO's vallen, mogelijk onder één CROHO gebracht met daarbinnen de mogelijkheid tot differentiatie. Het auditpanel is van mening dat deze ontwikkelingen goed en tevens noodzakelijk zijn voor de doorontwikkeling van de S&B-opleidingen. Windesheim is door haar participatie in de landelijke overleggen HSO en SMB-6 goed aangesloten bij deze ontwikkelingen.

¹⁰ In Europees verband zijn indicatoren voor het bachelorniveau gedefinieerd, te weten de Dublin Descriptoren.

De eigen Veld Advies Commissie (VAC) is positief over het landelijk profiel en onderschrijft het accent van de opleiding, omdat de keuze voorziet in een behoefte vanuit het werkveld (met name binnen de publieke sector en de georganiseerde sport). De VAC bestaat uit negen leden met een uiteenlopende achtergrond (bv. beleidsadviseur GGD, programmamanager gemeente, opleidingscoördinator KNVB Voetbal Academie of opleidingsdirecteur mbo-instelling). Het auditpanel stelt op basis van de auditgesprekken en verschillende verslagen vast, dat de opleiding de actualiteit van de eindkwalificaties en het programma jaarlijks met haar VAC bespreekt.

Weging en Oordeel

Oordeel: voldoende

Het auditpanel komt tot het oordeel 'voldoende', omdat de beoogde eindkwalificaties, die afgestudeerden moeten bereiken, aansluiten bij het profiel waartoe de opleiding haar studenten wil opleiden. De eindkwalificaties van de opleiding S&B hebben een nationaal referentiekader en ze zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie concreet vormgegeven en actueel. De opleiding S&B heeft een heldere visie ten aanzien van praktijkgericht onderzoek, die bovendien expliciet is opgenomen in de eindkwalificaties van de opleiding. Het eigen werkveld heeft een actieve rol in de ontwikkeling van de eindkwalificaties en het programma.

Het auditpanel heeft waardering voor de stappen die de opleiding S&B reeds gezet heeft in de ontwikkeling van een eigen profiel, ondanks dat het nog ruimte ziet om het profiel nader uit te werken in de eindkwalificaties en door te vertalen in het programma. Het gaat er vanuit dat de opleiding bij de verdere uitrol van het profiel hier invulling aan geeft. Daarnaast verdient de doelstelling rond internationalisering nog een expliciete plaats in de eindkwalificaties. Het auditpanel vindt dit thans minder relevant voor het oordeel. De opleiding heeft namelijk voor ogen wat zij met dit thema beoogt en is voornemens de internationale aspecten van het beroep - in samenwerking met andere opleidingen S&B in Nederland - in het opleidingsprofiel een nadrukkelijke plaats te geven in het beroeps- en opleidingsprofiel.

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Koppeling programma en eindkwalificaties

De eindkwalificaties (zie Standaard 1) neemt de opleiding S&B als uitgangspunt voor de inhoud van het programma. De opleiding heeft voor al haar onderwijsenheden leerdoelen geformuleerd die invulling geven aan de kerntaken en competenties. Met een competentiematrix toont de opleiding aan waar in het programma welke kerntaken en competenties aan bod komen. Het programma is dus zo opgezet, dat het voor iedere student mogelijk is de eindkwalificaties op het beoogde eindniveau te realiseren.

Opbouw programma

Vormgeving, Praktijkgerichtheid en Samenhang

Het didactisch concept van de opleiding is gebaseerd op de uitgangspunten van competentiegericht onderwijs. Authentieke beroepstaken ontleend aan de beroepspraktijk, vormen de basis van de onderwijsleeromgeving. Bij het vertalen van de beroepstaken naar de onderwijsenheden heeft de opleiding S&B gebruik gemaakt van de principes uit het 4C/ID-model¹¹. Studenten kunnen leertaken in de beroepscontext/op de werkplek en in de onderwijscontext uitvoeren. De beroepscontext en de leertaken zijn oplopend in complexiteit, moeilijkheidsgraad en zelfstandigheid van uitvoering. De opleiding hanteert een 'concentrisch leermodel'. Studenten oefenen herhaaldelijk, in steeds complexere contexten en in samenhang met elkaar, aspecten van verschillende competenties. Zij ontwikkelen zich van het basisniveau (propedeuse), via het gevorderd niveau (hoofdfase) naar het bachelorniveau (zie ook Standaard 1).

De propedeuse van de opleiding S&B is (grotendeels) gemeenschappelijk met de opleidingen LO en PMT. De hoofdfase is opleidingsspecifiek. Het programma is praktijkgeoriënteerd en sluit aan bij actuele ontwikkelingen in het werkveld (bv. decentralisatie van het beleid, veranderende rol van de gemeente, de invloed van bezuinigingen) en bij de wetenschap (bv. new public governance). Het onderwijsprogramma is opgebouwd langs een vijftal onderling samenhangende leerlijnen (zie Tabel 4 – Invulling leerlijnen). Daarnaast hanteert de opleiding een bij het didactische concept passende variatie aan werkvormen (bv. instructie- en werkcolleges, practica, zelfstudie, groepsopdrachten, intervisie, reflectie, projecten en simulaties).

¹¹ Het Vier-Componenten voor Instructional Design model, dat ontworpen is door de Open Universiteit en in het onderwijs gebruikt wordt als ontwerpmodel voor curricula, bestaat uit leertaken, ondersteunende informatie, deeltaak oefeningen en just-in-time informatie.

Leerlijnen	Omschrijving
Stage-leerlijn	Het leren vanuit realistische situaties uit de beroepspraktijk ofwel uit kenmerkende beroepssituaties (KBS) staat centraal. De KBS vult S&B meestal in door een stage die moet voldoen aan door de opleiding gestelde voorwaarden zoals beschreven in de Stagehandleiding. De opleiding beschikt over een uitgebreid en relatief vast stagebestand. Kerntaken A en B (zie Standaard 1) vormen het hart van het beroep van sportmanager. Deze kerntaken zijn het uitgangspunt voor deze leerlijn. De leerlijn neemt in omvang toe naarmate de studie vordert.
Vaardigheidsleerlijn	Deze leerlijn bevat Ondersteunende Onderwijs Eenheden die ondergebracht zijn in een viertal deskundigheidsgebieden:
Theorieleerlijn	<ul style="list-style-type: none"> • Beleid en strategie • Sport en bewegingsactiviteiten • Management en organisatie • Onderzoek
Reflectieleerlijn	Deze leerlijn geeft S&B vorm binnen de SLB-modules die in ieder semester onderdeel van het programma zijn (bv. individuele begeleidingsgesprekken, POP- en PAP-opdrachten, supervisie en intervisie in groepen, reflectieopdrachten en training in beroepsvaardigheden waaronder samenwerken, presenteren en solliciteren). Een krachtig element is de aandacht voor individuele begeleiding van studenten.
Profileringsleerlijn	Ieder semester bevat ook een (beperkte) vrije ruimte, waarin de studenten zelf vorm kunnen geven aan hun professionele ontwikkeling (bv. een keuzemodule uit het profileringsaanbod).

Tabel 4 – Invulling leerlijnen S&B

Studenten waarderen de sterke praktijkgerichtheid van het programma, zo blijkt uit het auditgesprek. De cijfers in de NSE 2013 bevestigen dit beeld. Ook de voorbereiding op de beroepsloopbaan, het niveau van de opleiding en de aansluiting van de inhoud bij actuele ontwikkelingen beoordelen studenten positief.

Curriculumvernieuwing

De Calo voert sinds het studiejaar 2012-2013 een curriculumverandering door die naar de opvatting van het auditpanel ten goede komt aan de kwaliteit van het programma. Zij versterkt de oriëntatie- en selectiefunctie van de propedeuse van de drie opleidingen door in het gemeenschappelijke onderwijs meer ruimte te creëren voor vraagstukken gerelateerd aan het opleidingsspecifieke werkveld en door het beroepsspecifieke deel met 10 EC's te vergroten. Voor S&B is bijvoorbeeld een alumnicarrousel georganiseerd, waardoor studenten een duidelijk beeld krijgen van het beroep. Daarnaast gaat de Calo aansluiten bij het major-minormodel zoals Windesheim dat hanteert. De opleiding biedt ruimte voor het volgen van een keuzeminor, waardoor studenten zich meer dan nu het geval, kunnen verbreden en met studenten van andere opleidingen kunnen samenwerken aan innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Hiertoe ontwikkelt de Calo opleidingsoverstijgende minoren. Hiermee beoogt de Calo nog beter aan te sluiten bij actuele ontwikkelingen in het werkveld en het vakgebied, en een sterkere verbinding van het onderwijs met de lectoraten. Door de wijzigingen in de propedeuse en de minor verandert het curriculum op enkele plaatsen. De Calo voert de vernieuwingen bij de opleiding S&B met ingang van cursusjaar 2013-2014 door in het eerste en het tweede studiejaar, in cursusjaar 2014-2015 gebeurt dit voor het derde studiejaar en het vierde volgt in 2015-2016. De 'Bijlage III – Schematisch programmaoverzicht' bevat een overzicht van het oude en het nieuwe curriculum.

Inhoud van het programma

Profilering

De maatschappelijke oriëntatie van de opleiding S&B (zie Standaard 1) is terug te zien in de relatief grote aandacht voor (overheids)beleid in het programma, in de stageplaatsen en in de opdrachten. Deze oriëntatie thematiseert S&B specifiek in het vierde jaar in de module 'Sport, bewegen en samenleving'.

Studenten komen daarnaast in alle jaren op diverse plekken in het programma in aanraking met het theoretisch concept van 'heen- (vanuit beleidsdoelen) en terugdenken (vanuit de praktijk ook wel de uitvoerders en de doelgroep)'.

Beide denkstijlen zijn nodig om als sportmanager tot een effectieve en efficiënte realisatie van het beleid te komen en bij te dragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Binnen de module 'Integratie van beleid en praktijk' bijvoorbeeld voeren studenten een evaluatieonderzoek uit naar een sport- en beweegproject of -programma, uitgaande van dit concept.

Tegelijkertijd constateert het auditpanel op basis van het gesprek met de docenten, dat de keuze voor het 'zachte' profiel nog niet overal consequent is doorvertaald in het programma. Studenten komen in het programma in aanraking met aspecten op het gebied van 'non-profit/publieksgericht/sport en bewegen' aan de ene (zachte) kant en op het gebied van 'profit, bedrijfsgericht/marketing, management & ondernemen' aan de andere (harde) kant. De thema's van de minoren laten dit ook zien¹². Ook de vertegenwoordigers van het werkveld en alumni geven in het gesprek aan dat studenten worden opgeleid tot duizendpoot. Daarnaast lijkt de breedte van het vakgebied Sport en Bewegen die zij haar studenten wil meegeven, de opleiding te beperken om in het verlengde van het profiel op een aantal opleidingsspecifieke thema's de diepte in te gaan. Dit blijkt onder meer uit de les die het auditpanel bezocht heeft. Deze diepgang gaat ook verder dan het aanbieden van minoren, waarin studenten zich op een zelf gekozen thema kunnen verdiepen. Het is volgens het auditpanel goed mogelijk om meer diepgang in het programma aan te brengen en studenten daarmee ook meer uit te dagen (zie H6 – Aanbevelingen). Hoewel de studenten die het auditpanel sprak, bij een enkel studieonderdeel een piekbelasting ervaren (o.a. door het tegelijk inleveren van verslagen in het tweede studiejaar en door het volgen van vakken naast het schrijven van de eindwerken in het vierde studiejaar), geven zij aan dat de studie over het algemeen studeerbaar is.

Praktijkgericht onderzoek

Het auditpanel is positief over de wijze waarop de opleiding werkt aan de invulling van de eindkwalificatie rond praktijkgericht onderzoek (zie standaard 1). Kennis en vaardigheden met betrekking tot het doen van praktijkgericht onderzoek kwamen op diverse plaatsen in het oude en komen in toenemende mate in het nieuwe curriculum van de opleiding S&B aan bod. Zo oefenen studenten nu systematischer met onderzoeksvaardigheden en is er meer aandacht voor het ontwikkelen van het kritische vermogen van de student. Studenten volgen de modules 'Inleiding onderzoek' (2 EC nieuw), 'Methoden van technieken van kwantitatief onderzoek' (6 EC oud/8 EC nieuw), 'Integratie van Beleid en praktijk' (4 EC oud/5 EC nieuw), 'Sport, bewegen en samenleving' (6 EC oud/nieuw) en 'Afstudeerscriptie' (7 EC oud/10 EC nieuw). Studenten passen deze onderzoeksvaardigheden toe door in de stage in het derde jaar te participeren in onderzoekprojecten van organisaties en/of door het zelf uitvoeren van een onderzoek binnen de verdiepende minoren en/of de afstudeeropdracht in het vierde jaar. Het auditpanel vindt de versterking van de aandacht voor praktijkgericht onderzoek in het programma in navolging van de beoogde eindkwalificaties/het ambitieniveau van de opleiding een goede en tevens noodzakelijke ontwikkeling (zie ook Standaard 3).

Drie lectoraten hebben een inhoudelijke relevantie voor de opleiding S&B: 'Bewegen, Gezondheid & Welzijn', 'Bewegen, School & Sport' en 'De Gezonde Stad'. Het lectoraat *Bewegen, School en Sport* is met zijn onderzoeken aangesloten bij de opleidingen S&B en LO. Acht docenten hebben recente ervaring met praktijkgericht onderzoek en vier docenten maken deel uit van de kenniskring van het lectoraat. Het auditpanel stelt op basis van de gesprekken vast dat de opleiding sinds het studiejaar 2013-2014 steviger heeft ingezet op de interactie tussen de studenten, de docenten en (de kenniskring van) het lectoraat.

---

¹² De opleiding S&B biedt twee verdiepende minoren 'Sporttechnisch Management en Coaching' en 'Strategisch Sportmarketing en Ondernemen' aan. Deze minoren bouwt de opleiding met ingang van 2015-2016 om tot twee afstudeerprofielen.

Het auditpanel sluit zich aan bij het voornemen van de opleiding om de samenwerking met de lectoraten te versterken en meer studenten te laten participeren in onderzoeksprojecten. De komst van een nieuw lectoraat rondom 'Veilig sportklimaat' en het samenwerkingsverband met Sportservice Overijssel bieden daartoe kansen.

Internationalisering

De uitrol van de doelstelling rond internationalisering in het programma verdient de komende jaren meer prioriteit. De internationale oriëntatie in het programma van S&B is aanwezig, maar is naar de mening van het auditpanel, zoals de opleiding dat ook aangeeft in de gesprekken, wat beperkt en voor de studenten vrijblijvend van aard. Een internationale invulling van onderwijs voor studenten is mogelijk door te participeren in zomerkampen. Studenten S&B assisteren bijvoorbeeld bij de 'special olympics' in samenwerking met Duitse studenten of bij het organiseren van bewegingsprojecten in Marokko. Voor studenten bestaat in het derde studiejaar in het kader van de keuzeminor de mogelijkheid stage te lopen in het buitenland. Studenten kunnen onder andere via Respo International¹³ kiezen voor leerwerkplekken in Ethiopië en Zambia, waar in samenwerking met lokale organisaties projecten gericht op kinderen met een beperking worden uitgevoerd. In het studiejaar 2015-2016 start binnen de Calo - in aansluiting op de doelstelling om meer studentuitwisseling tot stand te brengen (zie Standaard 1) - een Engelstalige minor. Hieraan kunnen buitenlandse studenten, Calo-studenten en studenten van andere hogescholen deelnemen.

Docenten

Het docententeam van de opleiding S&B is voldoende gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma. De docenten beschikken over verschillende, voor de opleiding S&B relevante expertisegebieden (bv. op het gebied van het beïnvloeden van bewegingsgedrag en het beïnvloeden van gedrag via bewegen). Een vast kernteam van elf docenten, waarvan 4,8 fte beschikbaar is voor onderwijstaken, aangevuld met enkele flexibel inzetbare docenten, verzorgt het onderwijs van de opleiding S&B. Het percentage docenten in de gemeenschappelijke propedeuse en de opleidings specifieke hoofdfase met een bachelorgraad is respectievelijk 44% en 27%, met een (wetenschappelijke) mastergraad is 50% en 55% en met een Phd is 0% en 18%. De opleiding stimuleert haar docenten om een mastergraad op een verwant vakgebied te halen. Nieuwe scholingstrajecten ten aanzien van het masterniveau zijn ingezet (zie onderstaande tabel). In 2017 hebben alle kerndocenten van de opleiding S&B minimaal een mastergraad en is tenminste 30% gepromoveerd.

De docenten beschikken over (recente) werkervaring. Via stages en onderzoek hebben zij regelmatig contact en voeren zij allerlei activiteiten uit in samenwerking met het werkveld (bv. Buurtsportcoach Academie en de ontwikkeling van algemene Sport Kader Opleidingen op niveau 4). Ook zet de opleiding S&B regelmatig gastdocenten in (bv. gastdocenten van het Mulier Instituut, USBO of Sportservice Overijssel). Daarnaast zijn er verschillende mogelijkheden voor de docenten om zich (bij) te scholen en/of congressen te bezoeken (zie Tabel 5 – Voorbeelden deskundigheidsbevordering). Uit de auditgesprekken en de NSE 2013 blijkt dat studenten de inhoudelijke deskundigheid van docenten en hun kennis van de beroepspraktijk hoog waarderen.

---

¹³ Respo International is een netwerkorganisatie die in 2005 is opgericht door de Calo. Zij verbindt verschillende Nederlandse organisaties, experts en studenten met elkaar en zorgt ervoor, dat mensen met een handicap in ontwikkelingslanden mee kunnen doen aan bewegings- en sportactiviteiten.

Voorbeelden van deskundigheidsbevordering

Het team stelt jaarlijks een Teamplan en docenten stellen ieder een Persoonlijk Ontwikkelplan op. Voor scholing heeft iedere docent bij een aanstelling van meer dan 0,4 fte recht op 40 uur per jaar. Enkele voorbeelden van deskundigheidsbevordering:

- Het team heeft jaarlijks enkele team-ontwikkeldagen, waar verschillende zaken onder aansturing van de hogeschoolhoofddocent ter hand worden genomen.
- Ook wordt er jaarlijks een stagebegeleiders bijeenkomst gehouden. Tijdens deze bijeenkomst wordt tevens scholing aan de stagebegeleiders aangeboden, o.a. over coaching en begeleiding.
- Eén docent bezig is met een hbo-masteropleiding en één docent is bezig met promotieonderzoek.
- Alle docenten zijn didactisch geschoold. Voor 1 januari 2015 ronden zes docenten het BKE-traject af en 5 docenten doen dit op SKE-niveau. Op 1 april 2015 moet elke docent voldoen aan de Basiskwalificatie Examinator (BKE) en op 1 januari 2017 aan de Senior kwalificatie Examinering (SKE).

Tabel 5 – Voorbeelden deskundigheidsbevordering S&B

De vernieuwing van het curriculum en de wijze waarop de Calo inzet op de deskundigheidsbevordering van de docenten, zorgen voor een behoorlijke werkdruk bij het kleine docententeam van S&B. De opleiding treft adequate maatregelen door het opnemen van ontwikkelruimte in de taakbelasting van de docenten en het stellen van prioriteiten.

Opleidingspecifieke voorzieningen

Tijdens de rondleiding door het gebouw van Windesheim heeft het auditpanel geconstateerd dat de huisvestings-, ICT- en materiële voorzieningen modern en up-to-date zijn voor de studenten om de studie S&B te volgen.

- De onderwijsactiviteiten in het kader van de theorie vinden grotendeels plaats in 'gebouw A'. De kleinschaligheid en de fysieke nabijheid van de teamkamers van de docenten en het bedrijfsbureau in gebouw A bevorderen een veilige leeromgeving voor de studenten. De digitale leeromgevingen zijn vanuit huis of elders te benaderen en de studenten hebben toegang tot mediatheken met internationale- en nationale kennisbronnen.
- De onderwijsactiviteiten in het kader van de praktijk vinden plaats in 'gebouw S'. De sportzalen zijn voldoende uitgerust. Het werken met digitale opname- en afspeelapparatuur in praktijkruimten is in ontwikkeling. Vanaf het studiejaar 2014-2015 maakt de opleiding S&B gebruik van (de sportfaciliteiten in) het nieuwe 'Z-gebouw' met onder meer een zwembad, een fitnessruimte en een judozaal. Tevens is een tweede zwembad en enkele nieuwe therapiezalen beschikbaar voor de lessen, waardoor de druk op het roosterproces wordt verlicht. Het auditpanel is onder de indruk van de voorzieningen in 'gebouw Z.'
- Studenten S&B kunnen via het Mediacentrum van de hogeschool gebruik maken van digitale bronnen met actuele en gevalideerde informatie. Specifiek voor de Calo is het zelfontwikkelde *Bewegingsactiviteiten Informatiesysteem*, waarin studenten leren over het arrangeren van en lesgeven in bewegingsactiviteiten aan de hand van filmbeelden.

Het auditpanel stelt vast dat de opleiding continu werkt aan de verbetering van de onderwijsleeromgeving en studenten daar actief bij betreft. De gemeenschappelijke opleidingscommissie van de Calo bewaakt de studeerbaarheid van de onderwijsprogramma's. De uitkomsten van onderwijsbeoordelingen bespreekt elke opleiding in haar eigen kwaliteitskring met studenten. Studenten waren bijvoorbeeld minder tevreden over de bereikbaarheid van docenten buiten de contacturen. In het docententeam zijn afspraken gemaakt en er is een protocol opgesteld om verkeerde verwachtingen te voorkomen. Studenten die het auditpanel sprak, zeiden te merken dat docenten via de e-mail nu beter bereikbaar zijn. Zij ervaren daarnaast dat de opleiding werkt aan de optimalisatie van de nieuwe elektronische leeromgeving (bv. handleidingen up-to-date). De kwaliteitskringen zijn een werkend evaluatiemechanisme, zo vindt het auditpanel. De opleiding zou de opleidingscommissie sterker kunnen benutten als *critical friend*.

Weging en Oordeel

Oordeel: voldoende

Het auditpanel komt tot het oordeel 'voldoende'. De opleiding S&B biedt een sterk praktijkgericht programma aan. Studenten komen gedurende het programma in aanraking met een breed palet aan aspecten op het gebied van sport en bewegen en ontwikkelen nog wel in beperkte mate, extra kennis en vaardigheden op de maatschappelijke kant van het beroep. De vernieuwing van het curriculum draagt bij aan een toekomstbestendig programma. De eindkwalificatie op praktijkgericht onderzoek krijgt in de vorm van een onderzoekslijn een stevige/meer expliciete plaats in het programma. Het auditpanel kenmerkt het docententeam als deskundig en betrokken. Zij zijn didactisch en vakinhoudelijk in voldoende mate gekwalificeerd en hebben een goede verbinding met het werkveld. De opleiding biedt aan haar docenten ruime mogelijkheden om hun deskundigheid verder te bevorderen. De nieuwe sportfaciliteiten in 'gebouw Z' zijn state-of-the-art en daarmee zeer geschikt voor de uitvoering van het programma.

De opleiding S&B zou naar de mening van het auditpanel wel meer diepgang in het programma aan kunnen brengen, door keuzes te maken in aansluiting op het profiel en door de studielast op een aantal plaatsen in het programma te verhogen. De vernieuwing van het curriculum biedt de opleiding een uitgelezen kans om verbeteringen hieromtrent door te voeren. Andere verbeterpunten ziet het auditpanel in de verdere versterking van de internationale oriëntatie van het programma en het nadrukkelijker betrekken van de studenten bij het doen van onderzoek in samenwerking met de docenten en het lectoraat.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Toetssysteem

Het toetsbeleid van de opleiding S&B is gebaseerd op het Opleidings- en Toetskader en het toetsbeleidsplan van de Calo. In het toetsbeleidsplan staan de uitgangspunten van het toetsbeleid voor de drie opleidingen uitgewerkt. Het plan beschrijft hoe de opleidingen zorgdragen voor een goede kwaliteit van toetsing en het bevat een (inhoudelijk) overzicht van de gehanteerde toetsvormen. De opleiding waarborgt de validiteit van toetsen door de aanwezigheid van toetsplannen per onderwijseenheid, waarin zij de relatie legt tussen de leerdoelen van de onderwijseenheid en de indicatoren waarop de examinatoren toetsen. De betrouwbaarheid van toetsing en beoordeling komt tot stand door uiteenlopende toetsvormen te hanteren en door het inzetten van verschillende en in veel gevallen meerdere beoordelaars (vier-ogenprincipe). Het auditpanel stelt vast dat de studenten tijdens hun opleiding te maken krijgen met een variëteit aan toetsvormen (bv. assessments, portfolio, beroepsproducten, schriftelijke kennistoetsen en vaardigheidstoetsen) die aansluiten bij het didactische concept, de leerlijnen en de werkvormen (zie Standaard 2). Toetsen bij S&B hebben zowel een formatieve als een summatieve functie.

Sinds en naar aanleiding van de interne audit door de afdeling Kwaliteitszorg, Evaluatie en Monitoring (KEM) in 2013-2014 werkt de opleiding S&B continu aan de verbetering van het toetsen en beoordelen. Voor alle onderwijseenheden zijn toetsplannen opgesteld. Daarnaast is in de modulolomschrijvingen een duidelijk verband gelegd tussen de eindkwalificaties en de doelen van het onderwijs, en de daarvan afgeleide beoordelingscriteria. Bovendien is de afstudeernota aangepast en zijn de beoordelingsinstrumenten verfijnd en verdiept (o.a. beoordelingscriteria met rubrics en beoordelingsformulieren). Voor studenten is nu veel transparanter waarop en hoe wordt getoetst en beoordeeld. Het auditpanel neemt dat ook waar in de toetsen en de beoordelingen die het tijdens de audit heeft bekeken. Het heeft (competentie)toetsen en de daarbij behorende bijlagen zoals toetsplannen en matrijzen ingezien. Het vond de toetsen qua inhoud van het niveau dat in de betreffende studie jaren verwacht wordt van studenten van een hbo-bacheloropleiding.

Examen- en toetscommissie

De drie bacheloropleidingen van de Calo hebben een gezamenlijke examencommissie die de kwaliteit van de toetsing en examinering borgt. De examencommissie ziet toe op de naleving van de regels omtrent het afnemen van toetsen en examens, zoals beschreven in de OER. De faciliteiten die de leden van de examencommissie krijgen voor het uitvoeren van hun werkzaamheden, zijn sinds het studiejaar 2014-2015 vergroot. Ondanks de beperkte facilitering blijkt uit het gesprek met en uit het zeer transparante jaarverslag van de examencommissie, dat de leden de afgelopen jaren aantoonbaar hebben gewerkt aan het borgen van de kwaliteit van de opleiding S&B. De commissie stelt richtlijnen op en beoordelingsnormen vast voor de uitslag van tentamens en examens en wijst examinatoren aan voor de afname van tentamens en het vaststellen van de uitslag daarvan. Met het verruimen van het aantal beschikbare uren, zal de examencommissie haar kwaliteitsborgende rol nog beter en meer proactief gaan vervullen.

Het auditpanel is positief over deze ontwikkeling. Het geeft de opleiding nog wel in overweging om de werkzaamheden die de examencommissie nu uitvoert rond het Bindend-Studie-Advies, ergens anders in de organisatie te beleggen.

De toetscommissie die in het studiejaar 2012-2013 is ingesteld, valt onder de verantwoordelijkheid van de examencommissie. Het auditpanel stelt vast dat zij haar kwaliteitsbewakende en adviserende rol ten aanzien van toetsing op een gedegen wijze uitvoert. De taken van de toetscommissie zijn onder meer (i) het adviseren over het gebruik van de toetsvormen en de gehanteerde beoordelingscriteria, (ii) het ontwikkelen van richtlijnen (bv. formats en checklists) om de kwaliteit van toetsing te waarborgen, (iii) het steekproefsgewijs controleren van toetsplannen, toetsmatrijzen en toetsen, en (iv) het bewaken van de samenhang in toetsing.

Gerealiseerd eindniveau

Beschrijving Afstudeerfase

Studenten van de opleiding S&B tonen het gerealiseerd eindniveau aan met twee eindwerken, te weten de *Afstudeeropdracht* en de *Eindscriptie* (zie Tabel 6 – Omschrijving afstudeerfase S&B). De opleiding heeft voor deze combinatie gekozen, omdat niet elke *Afstudeeropdracht* zich leende om het onderzoekend vermogen van studenten (op het juiste niveau) te toetsen. Dit is opgelost door alle studenten ook een *Eindscriptie* te laten schrijven. Het auditpanel is positief over de veranderingen/verbeteringen die de afgelopen periode zijn doorgevoerd in de afstudeerfase. Het aantal EC's is in het studiejaar 2013-2014 vergroot, waardoor meer ruimte voor diepgang in de eindwerken ontstaat. Sinds het studiejaar 2013-2014 vindt een 'go/no-go moment' plaats na de fase van de opdrachtformulering voor het eindwerk. Bovendien stelt de opleiding nu voor beide eindwerken als eis dat de betrokken docenten minimaal masteropgeleid zijn. Vanaf het cursusjaar 2014-2015 wordt de afstudeeropdracht ook door twee examinatoren beoordeeld.

Inhoud Afstudeerdossiers S&B

1) Afstudeeropdracht (12 EC oud/18 EC nieuw)

De afstudeeropdracht (inclusief het reflectieverslag) wordt individueel uitgevoerd in opdracht van een externe opdrachtgever en is gericht op het maken van een beroepsproduct. In lijn met de visie op het beroep kan de student de opdracht vanuit 'beleid en strategie' of vanuit 'sport- en beweegprogramma's' insteken (zie Standaard 1):

- Kerntaak A: De studenten doet op basis van een analyse aanbevelingen voor de ontwikkeling van de strategie en/of het beleid van (het sport- en beweegaanbod van) een organisatie.
- Kerntaak B: De student ontwikkelt op basis van het beleid van een organisatie een nieuw sport- en beweegproduct, -methode of -programma voor een organisatie en stelt een implementatieplan op.

De beoordeling heeft betrekking op het (beroeps)product, het (proces)verslag, de presentatie en de persoonlijke reflectie. Het oordeel van de opdrachtgever weegt de examinerator mee in de eindbeoordeling.

2) Eindscriptie (7 EC oud/10 EC nieuw)

Bij de keuze van een thema voor de eindscriptie kiest de student één van de vijf thema's die in de module de module Sport, Bewegen & Samenleving centraal staan. De thema's verwijzen elk naar de maatschappelijke betekenis van sport en bewegen. Aan de hand van een literatuuronderzoek draagt de student oplossingen aan voor een probleem uit de beroepspraktijk. De student kan de conclusies onderbouwen met empirische gegevens verkregen door middel van een aanvullend veldonderzoek. De student toont aan over een onderzoekende houding te beschikken en laat zien een relatie te kunnen leggen met relevante maatschappelijke en ethische vraagstukken. De begeleider en een tweede onafhankelijke beoordelaar beoordelen de scriptie en de presentatie/verdediging op basis van rubrics.

Tabel 6 – Omschrijving afstudeerfase S&B

Oordeel auditpanel

Voor aanvang van het locatiebezoek ontving het auditpanel van de opleiding S&B een lijst met de afstudeerdossiers van de afgelopen twee jaar. Daaruit heeft het auditpanel willekeurig van vijftien afgestudeerden de afstudeerdossiers met een variatie in het eindcijfer van het eindwerk *Eindschriftie* gekozen (zie Bijlage V - Lijst geraadpleegde documenten). Bij vier afgestudeerden bekeek het auditpanel het volledige afstudeerdossier en bij de andere afgestudeerden richtte het auditpanel zich alleen op het eindwerk *Eindschriftie*.

Het auditpanel was positief over de creativiteit en het vakinhoudelijke niveau van studenten in de eindwerken *Afstudeeropdracht* en de *Eindschriftie*. Het herkende daarin bij alle studenten duidelijk het hbo-bachelorniveau. Bovendien vond het de eindwerken relevant voor de praktijk. Bij drie studenten was het auditpanel daarnaast positief over de onderbouwing van de keuze voor de onderzoeksmethodiek en de mate van reflectie daarop. Het auditpanel zou graag zien dat dit niveau van praktijkgericht onderzoek bij meer studenten tot uitdrukking komt in het eindwerk *Eindschriftie* (zie H6 – Aanbevelingen). Bij vier studenten beoordeelde het auditpanel de onderzoeksvaardigheden van studenten met matig. Dit vond het auditpanel niet opmerkelijk, gezien het feit dat er een discrepantie bestaat tussen het ambitieniveau van de opleiding ten aanzien van praktijkgericht onderzoek enerzijds en het beperkte aantal EC's dat voor het eindwerk *Eindschriftie* staat anderzijds. Bovendien hebben de studenten van wie het auditpanel de eindwerken bekeek, het herziene programma met meer aandacht voor het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden niet gevolgd (zie Standaard 2). Doordat het auditpanel inschatte dat het, door het uitbreiden van zijn steekproef na de audit, (nog) niet tot andere conclusies zou komen, heeft het daarvan afgezien. Alle eindwerken overziend, beoordeelde het auditpanel deze, na uitvoerig overleg en cross-examination van alle afstudeerdossiers, met een voldoende. Het vakinhoudelijke niveau en de ingezette ontwikkelingen rond praktijkgericht onderzoek waren daarin doorslaggevend.

Oordeel werkveld

Het feit dat inmiddels vele afgestudeerden een baan hebben gevonden in het werkveld en daar over het algemeen naar ieders tevredenheid functioneren, is een indicatie dat studenten goed zijn voorbereid op de beroepspraktijk. Studenten van de opleiding S&B kunnen zelfstandig met eigen verantwoordelijkheid hun werkzaamheden verrichten. Het werkveld is doorgaans positief over het niveau van de afstudeeropdrachten. Periodiek vraagt de opleiding S&B externe deskundigen om het gerealiseerd eindniveau van de studenten te beoordelen. De externe deskundigen zijn tevreden over het niveau dat zij aantreffen.

De vertegenwoordigers van het werkveld die het auditpanel sprak, zien het als meerwaarde dat studenten tijdens de opleiding ervaring opdoen met sporten. Op deze wijze zijn zij beter in staat de passie voor sport en bewegen over te brengen en mensen te stimuleren om te gaan bewegen. Daarnaast ervaren zij dat studenten de theorie kunnen vertalen naar de praktijk, doordat de studenten (flexibel) leren omgaan met verschillende type mensen. De alumni vinden de ontwikkeling van sportmanagementskills en de aandacht en ruimte voor hun persoonlijke ontwikkeling sterke punten van de opleiding.

Weging en Oordeel

Oordeel: voldoende

Het auditpanel vindt het oordeel 'voldoende' van toepassing. Het auditpanel beoordeelde de afstudeerdossiers met name door het vakinhoudelijke niveau van de eindwerken en daarmee de behaalde eindkwalificaties met een voldoende. Sinds het studiejaar 2013-2014 werkt de opleiding S&B daarnaast structureel aan de verbetering van het toetsen en beoordelen. De resultaten zijn reeds voor het auditpanel zichtbaar. De examencommissie geeft in samenwerking met de toetscommissie in toenemende mate invulling aan haar kwaliteitsborgende rol, zowel pro- als reactief.

Gezien het beperkte aantal EC's dat voor het eindwerk *Eindscriptie* stond, vindt het auditpanel het niet opmerkelijk dat het mogelijkheden tot verbetering ziet in de onderbouwing van de keuze voor de onderzoeksmethodiek en de mate van reflectie daarop. Het auditpanel vindt dit daarom minder van invloed op zijn oordeel. Zeker gelet op de getroffen maatregelen rond praktijkgericht onderzoek die het auditpanel het volste vertrouwen geven, dat verbeteringen zichtbaar zullen worden in de eindwerken die vanaf het studiejaar 2014-2015 gereedkomen.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Binnen het algemene (brede) beroepsbeeld van sport en bewegen, heeft de opleiding S&B na de vorige accreditatie een keuze gemaakt voor een accent op *de maatschappelijke kant van sport en bewegen*. Het aanbrengen van de juiste maatvoering/balans tussen de 'zachte' en 'harde' kant van sportmanagement in aansluiting op het profiel is een belangrijke vervolgstap in de doorontwikkeling van de opleiding. De opleiding dient in het verlengde hiervan keuzes te maken in de breedte van het vakgebied van sport en bewegen, waardoor zij (in het verlengde van het gekozen profiel) meer diepgang in het programma kan aanbrengen en studenten meer kan uitdagen.

De opleiding S&B realiseert naar het oordeel van het auditpanel de basiskwaliteit. Het auditpanel is positief over de praktijkgerichtheid van het programma, de vernieuwing van het curriculum die ten goede komt aan de kwaliteit van het onderwijs, het vakbekwame en betrokken docententeam, de moderne voorzieningen in 'gebouw Z' en de relevantie van de eindwerken voor de praktijk. Op grond van de beslisregels van de NVAO komt het panel met het oordeel 'voldoende' voor de Standaarden 1, 2, en 3, voor de opleiding als geheel tot het oordeel 'voldoende'. Het adviseert de NVAO dan ook de opleiding te accrediteren voor een periode van zes jaar.

6. AANBEVELINGEN

Uitwerking van het profiel en diepgang in het programma

De opleiding S&B zou de expertise van een lectoraat kunnen gebruiken bij de keuze/afbakening van haar profiel en de doorvertaling van dat profiel in de eindkwalificaties, in het programma en in de eindwerken. De maatvoering/balans tussen de 'zachte' (vb. non-profit, publieksgericht, sport en bewegen) en 'harde' kant (vb. profit/bedrijfsgericht/marketing, management en ondernemen) van sportmanagement in aansluiting op het profiel verdient aandacht.

De opleiding S&B heeft de wens om haar docententeam op de twee deskundigheidsgebieden 'sport- en beweegactiviteiten' en 'management en organisatie' uit te breiden. Het auditpanel raadt de opleiding aan, mede gezien de behoefte aan meer diepgang in het programma, dat zij docenten aanstelt die ruime ervaring hebben in het werkveld van Sport en Bewegen. Deze docenten kunnen de opleiding naast een lectoraat helpen om de opleidings specifieke context in het gehele programma (op een uitdagende wijze) tot uitdrukking te laten komen (ook in de ondersteunende vakken).

In navolging van het accent de *maatschappelijke kant van sport en bewegen* kan het auditpanel zich voorstellen dat de opleiding S&B haar studenten bij de keuze van het onderwerp van een eindwerk stimuleert om een verwant thema te kiezen (bv. meer publieks- in plaats van bedrijfsgerichte thema's). Bovendien zou de opleiding meer kunnen sturen op het inzetten van een begeleider die affiniteit heeft met/deskundig is op het betreffende onderwerp van het eindwerk.

Tot slot adviseert het auditpanel de opleiding bij de herijking van de afstudeerfase, zoals de opleiding dat in 2015-2016 voornemens is, te overwegen of beide eindwerken in één eindwerk verenigd kunnen worden. Aan dit ene eindwerk kunnen dan meer EC's worden toegekend, waardoor het auditpanel verwacht dat de studenten ook meer diepgang kunnen aanbrengen in de eindwerken (o.a. ten aanzien van het praktijkgericht onderzoek).

BIJLAGE I   Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Christelijke Hogeschool Windesheim hbo-bacheloropleiding Sport en Bewegen voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

BIJLAGE II Opleidings specifieke eindkwalificaties

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de eindkwalificaties van de opleiding Sport en Bewegen van Windesheim. Het opleidingsprofiel bevat vijf kerntaken en achttien competenties (waaronder enkele kerntaak overstijgende competenties). Aan de competenties zijn verschillende handelingscriteria verbonden.

Kerntaak	Competenties
A. De sportmanager ontwikkelt en adviseert over strategie en beleid in sport en bewegen	1. hanteren van strategie en beleidscyclus
	2. bewaken van kwaliteit.
B. De sportmanager ontwikkelt, coördineert en positioneert sport- en bewegingsprogramma's	3. ontwerpen
	4. organiseren
	5. ontwikkelen van producten
	6. toepassen van marketing en PR
C. De sportmanager managet de bedrijfsvoering van een sportorganisatie	7. geven van leiding
	8. managen van sportorganisaties
	9. managen van financiën
	10. formuleren en rapporteren
D. De sportmanager creëert kansen en genereert middelen voor sport en bewegen	11. ondernemen
	12. inspelen op ontwikkelingen
	13. netwerken en bouwen van relaties
E. De sportmanager verricht praktijkgericht onderzoek	14. opzetten, uitvoeren van en rapporteren over praktijkgericht onderzoek
Kerntaak overstijgende competenties	15. borgen van sporteigenheid
	16. communiceren
	17. samenwerken
	18. reflecteren ¹⁴

Tabel 7 – Eindkwalificaties S&B

¹⁴ De 11^e Windesheim-kernkwalificatie 'zelfsturing in studie en loopbaan' is vrijwel identiek aan de 18^e competentie van het Landelijk Opleidingsprofiel: 'de startende sportmanager is competent in het reflecteren en het op basis daarvan zichzelf bijsturen'.

BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma

In onderstaande tabellen volgt een overzicht van het oude en het nieuwe curriculum van de opleiding Sport en Bewegen van Windesheim.

PROPEDEUSE					
	OUD CURRICULUM	EC		NIEUW CURRICULUM	EC
Major 1	<u>Gemeenschappelijk deel (23 EC):</u>		Major 1	<u>Gemeenschappelijk deel (22 EC):</u>	
	Praktijkvakken en Winterkamp	11		Praktijkvakken en Winterkamp	10
	Bewegen en eigen lichaam	3		Bewegen en eigen lichaam	3
	Bewegen en leerprocessen	4		Bewegen en leerprocessen	3
	Denken in Beweging	3		Filosofie	3
	SLB	2		Inleiding onderzoek 1	1
				Mentoraat/SLB	3
<u>S&B specifiek (7 EC):</u>		<u>S&B specifiek (8 EC):</u>			
Werkveld oriëntatie	7	Theorie sportmanagement 1	4		
		Sportmanagement in de praktijk 1	4		
Major 2	<u>Gemeenschappelijk deel (25 EC):</u>		Major 2	<u>Gemeenschappelijk deel (16 EC):</u>	
	Praktijkvakken en Zomerkamp	7		Praktijkvakken en Zomerkamp	7
	Aanbieden bewegingsactiviteiten	3		Bewegen en presteren	3
	Observatiepracticum	1		Bewegen en beïnvloeden	3
	Groepsstage	3		EHBO	1
	Bewegen en presteren	3		Inleiding onderzoek 2	1
	Bewegen en beïnvloeden	4		Mentoraat/SLB	2
	EHBO	1		<u>S&B specifiek (14 EC):</u>	
	SLB	1		Theorie sportmanagement 2	3
	<u>S&B specifiek (5 EC):</u>			Begeleiden van sportactiviteiten (SKO)	3
	Werkveld oriëntatie	5		Activiteitenpracticum	3
		Sportmanagement in de praktijk 2	4		

HOOFDFASE OPLEIDING SPORT EN BEWEGEN					
	OUD CURRICULUM	EC		NIEUW CURRICULUM	EC
2 ^e jaar	Major 3	<i>Org. en begeleiden van activiteiten: stage</i>	5	<i>Org. en begeleiden van activiteiten: stage</i>	6
		<i>Org. en begeleiden van activiteiten: practicum</i>	4	<i>Org. en begeleiden van activiteiten: practicum</i>	4
		Sportmarketing en communicatie	3	Sportmarketing en communicatie	3
		Projectmanagement en beleid	3	Projectmanagement en beleid	4
		Ontwikkelingsaspecten	5	Ontwikkelingsaspecten	5
		Operationeel management	4	Operationeel management	4
		Profilering	4	Profilering	2
	SLB	2	SLB	2	
	Major 4	<i>Ontwerpen v. sport en bew. aanbod: stage</i>	5	<i>Ontwerpen van sport- en bew. aanbod: stage</i>	12
		<i>Ontwerpen v. sport en bew. aanbod: Practicum</i>	3	<i>Ontwerpen v. sport en bew. aanbod: Practicum</i>	3
		Sport, bewegen en deelnamegedrag	4	Sportinfrastructuur en –beleidsontwikkeling	4
		Sportinfrastructuur en –beleid	3	Managen van sportorganisaties	3
		Schoolthema	7	Meth. en Techn. kwantitatief onderzoek	3
		Profilering	6	Schriftelijk Rapporteren	1
SLB		2	Profilering	2	
		SLB	2		

3 ^e jaar	Major 5	<i>Oriënterende beroepsstage</i> Sportbeleidsontwikkeling Management en Organisatie Meth. en techn. kwantitatief onderzoek Schoolthema (7 EC) Profilering SLB	8 3 3 3 7 4 2	Major 5	<i>Vorbereidende beroepsstage</i> Sportbeleidsontwikkeling Integratie van Beleid en Praktijk Financieel management Meth. en techn. kwalitatief onderzoek Profilering SLB	12 3 5 2 5 3 2
	Major 6	<i>Verdiepende beroepsstage</i> Integratie van Beleid en Praktijk Financieel management Meth. en techn. kwalitatief onderzoek Schoolthema Profilering SLB	8 4 2 3 7 4 2	Minor	Keuzeminor	30
4 ^e jaar	minor	Verdiepende of Keuzeminor Strategische Sportmarketing en Ondernemen Sporttechnisch Management en Coaching of keuzeminor	30	Major 6	(in ontwikkeling) Profiel Sporttechnisch management of Profiel Beleid en Strategie Sport, Bewegen en Samenleving	30
	Major 7	Afstudeerfase <i>Afstudeeropdracht</i> Afstudeerscriptie Sport, Bewegen en Samenleving Profilering SLB	12 7 6 3 2	Major 7	(in ontwikkeling) <i>Afstudeeropdracht</i> Afstudeerscriptie SLB	18 10 2

BIJLAGE IV Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. de hbo-bacheloropleiding Sport en Bewegen – Christelijke Hogeschool Windesheim – 22 en 23 oktober 2014.

De beoordeling heeft in een geclusterde vorm plaatsgevonden samen met de hbo-bacheloropleiding Leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding (LO).

Opleiding	Variant
Sport en Bewegen (S&B)	Voltijd
Leraar Lichamelijke Opvoeding (LO)	Voltijd en Deeltijd

Locatie: Campus 2-6, 8017 CA Zwolle

Datum: 22 en 23 oktober 2014

Naam	Rol
Drs. W.G. (Willem) van Raaijen	Voorzitter
Prof. dr. K. (Koen) Breedveld	Lid
Drs. F. (Frans) van de Ven	Lid
Drs. F. (Frank) Jacobs	Lid
K. (Kevin) Vreeburg	Studentlid
I.M. (Inge) Gies Broesterhuizen	Secretaris

Dag 1 – Woensdag 22 oktober 2014

Tijd	Gesprekspartners (incl. namen en functies)	Gespreksonderwerpen
08.45 – 09.00	Inloop & ontvangst auditteam	
09.00 – 10.00	Intern overleg auditteam	
10.00 – 10.45	Management LO en SB Harry Frantzen, domeindirecteur domein Bewegen en Educatie Robert Agelink, directeur Calo Henk van der Palen, hogeschoolhoofddocent opleiding LO Ad Hoogendam, hogeschoolhoofddocent opleiding S&B Thomas Scheewe, hogeschoolhoofddocent opleiding PMT	eigenheid opleiding – ambities - hbo-niveau - relatie beroepenveld – internationalisering - onderzoeksdimensie
10.45 – 11.00	Pauze	Interne terugkoppeling
11.00 – 12.00	Examencommissie/toetscommissie LO en SB Frank van Deursen, voorzitter Examencommissie Gerben Bakker, voorzitter Toetscommissie Roger Linger, lid Toetscommissie	Bevoegdheden en taken examencommissie en toetscommissie - rol in de interne kwaliteitszorg toetsing en beoordeling – feitelijk uitvoering
12.00 – 12.30	Lectoraat en kenniskring LO en SB Ivo van Hilvoorde, lector Beweging, School en Sport Jeroen Koekoek, hogeschoolhoofddocent Onderzoek, LO Niek Pot, docent S&B, lid kenniskring Wytse Walinga, docent LO, lid kenniskring	Interactie onderwijs en onderzoek - onderzoek doen – lectoraat en kenniskring
12.30 – 13.15	Rondleiding opleidingsspecifieke voorzieningen	
13.15 – 14.00	Lunch auditteam	Interne terugkoppeling

Tijd	Gesprekspartners (incl. namen en functies)	Gespreksonderwerpen
14.00 – 15.00	<p>Studenten LO Voltijd</p> <p>Geurt Welling, 4LO Mike Osnabrugge, 4LO, lid kwaliteitskring, instroom MBO Nynke Teerstra, 4LO, lid opleidingscommissie Timo Bol, 3LO, Honours programma Daniëlle Achterstraat, 3LO Jan Bosch, 2LO, instroom MBO Rune Mondt, 2LO Denise ten Damme 1LO</p> <p>Studenten LO Deeltijd tweedejaars</p> <p>Marit Douma, mbo Onderwijsassistent 2004, propedeuse bachelor Marnix Utrecht 2007 Tristan Schenk, propedeuse bachelor InHolland 2005, hbo-master Fontys 2012 Jan de Vegt, mbo Sport en Bewegen, mbo Verzorging Bram Vergouw, mbo Sport- en bewegingsleiders Lyonne Wisseborn, mbo Sport en Bewegen, bachelor Saxion Enschede 2009</p>	<p>kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid - aansluiting - toetsen en beoordelen - kwaliteit docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen – eigen producten</p>
15.00 – 15.45	Onderwijsactiviteit LO	
15.00 – 15.30	Open spreekuur docenten/studenten LO en SB	
15.45 – 16.00	Pauze	Interne terugkoppeling
16.00 – 17.00	<p>Docenten LO</p> <p>Jaap Kleinpaste, docent en tutor propedeuse, lid kenniskring Joop Duivenvoorden, humane biologie, motorisch leren, onderzoek, lid kenniskring René Dekker, zwemmen, kerndocent en coördinator 2e jaar, lid curriculumgroep Karen Zwerink-Wiersma, humane biologie, kerndocent/coördinator 3e jaar, lid opleidingscommissie Gert van Driel, didactiek, sociale wetenschappen, kerndocent 3e jaar, lid projectgroep ICT Corina van Doodewaard pedagogiek, bewegen en muziek, coördinator master PESP Jan Willem Diekerhof, spel, sociale wetenschappen, kerndocent/coördinator 4e jaar en deeltijd Jorg Radstake, spel, kerndocent 4e studiejaar, gedetacheerd bij NOC*NSF</p>	<p>inhoud en vormgeving programma – eigen inkleuring programma - keuze werkvormen – onderzoekslijn – stage - internationale component - beoordelen en toetsen - borging niveau - aansluiting instromers – relatie docenten beroepenveld – eigen deskundigheid docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen</p>
17.15 – 18.00	<p>Werkveldvertegenwoordiging en Alumni LO</p> <p>Werkveld Berend Brouwer, leerplanontwikkelaar SLO; voorzitter veldadviescommissie Gerie ten Brinke, teamleider VO; lid veldadviescommissie Eleonora Kogelman-Zeegers, stagecoach basisonderwijs Cees Gouw, stagecoach voortgezet onderwijs</p> <p>Alumni Gerdo van Dalen, alumnus voltijd 2013 Angenita Lemstra, alumnus voltijd 2013</p>	<p><u>Gespreksonderwerpen</u> <u>Werkveld:</u> contacten met opleiding over onder andere: actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - andere wensen vanuit het werkveld – eigen inkleuring opleiding - stage en begeleiding – onderzoekscomponent – niveau</p>

Tijd	Gesprekspartners (incl. namen en functies)	Gespreksonderwerpen
	Werkveldvertegenwoordiging en Alumni SB	
	<p>Werkveld</p> <p>Bert Boetes, voorzitter veldadviescommissie (voormalig adviseur Sport, bewegen en onderwijs Landstede, MBO-Raad en KVLO)</p> <p>Arjan van der Velde, Sportservice Overijssel, samenwerkingspartner</p> <p>Evert Minderaa, KVLO, Olympic Moves, stagebegeleider</p> <p>Anje Boogerd, Topsport Overijssel, stagebegeleider</p> <p>Alumni</p> <p>Kevin Tuin, alumnus 2008</p> <p>Koen Vosmeijer, alumnus 2014</p> <p>Simon Rosmolen, alumnus 2013</p>	<p><u>Gespreksonderwerpen</u></p> <p><u>Alumni:</u></p> <p>o.a. kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding</p>
18.00 – 18.30	Interne terugkoppeling auditteam dag 1	

Dag 2 – Donderdag 23 oktober 2014

Tijd	Gesprekspartners (incl. namen en functies)	Gespreksonderwerpen
11.45 – 12.00	Inloop & ontvangst auditteam	
12.00 – 13.15	Werklunch (documenten F2.40)	Bekijken materialen (toetsen en eventueel portfolio's)
13.15 – 14.15	<p>Studenten SB Voltijd</p> <p>Ralf Westenberg, 1S&B</p> <p>Wouter van der Meer, 2S&B, MBO instroom</p> <p>Anne Mieke Slurink, 2S&B</p> <p>Sander Bast, 2S&B, opleidingscommissie</p> <p>Laurie van der Lugt, 3S&B, Honours programma, lid kwaliteitskring</p> <p>Niek Klunder, 3S&B</p> <p>Jorie Schepers, 4S&B, topsportstatus (PEC Zwolle), vooropleiding VWO</p> <p>Ryanne Burghart, 4S&B</p>	<p>kwaliteit en relevantie programma – studeerbaarheid – aansluiting – toetsen en beoordelen – kwaliteit docenten – opleidingsspecifieke voorzieningen – eigen producten</p>
14.15 – 15.00	Onderwijsactiviteit SB	
15.00 – 15.15	Pauze	
15.15 – 16.15	<p>Docenten SB</p> <p>Arnold Bronkhorst, beleid en strategie, onderzoek, coördinator WVO propedeuse</p> <p>André Kruiswijk, sport- en beweegactiviteiten, coördinator 3e jaar, lid kernteam</p> <p>Niek Pot, beleid en strategie, sportstimulering, onderzoek, lid kenniskring</p> <p>Bobby Perrels, management en organisatie, mentor sport- en beweegactiviteiten, coördinator 4e jaar en scriptie, lid kernteam, teamleider</p> <p>Mandy van Rooden, sport- en beweegactiviteiten, mentor</p> <p>Robert Cotterink, beleid en strategie, management en organisatie, stagecoördinator, lid opleidingscommissie</p>	<p>inhoud en vormgeving programma – eigen inkleuring programma – keuze werkvormen – onderzoekslijn – stage – internationale component – beoordelen en toetsen – borging niveau – aansluiting instromers – relatie docenten beroepenveld – eigen deskundigheid docenten – opleidingsspecifieke voorzieningen</p>
16.15 – 16.30	Interne terugkoppeling / Bepalen pending issues	
16.30 – 16.45	Pending issues (<i>alle gesprekspartners zijn hiervoor beschikbaar</i>)	
16.45 – 17.30	Intern overleg auditteam	
17.30	Terugkoppeling LO en SB	

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende voltijd opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 22 november 2011. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijdse opleiding.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft - ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Tijdens het locatiebezoek heeft het auditpanel een les van het vierdejaars moduul '*Ontwikkelen van sporttechnisch beleid*', onderdeel van de (oude) minor *Sporttechnisch Management en Coachen* bezocht.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 22 november 2011'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1 of 3 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.

BIJLAGE V Lijst geraadpleegde documenten

- Kritische reflectie opleiding 'Sport en Bewegen'
- Organigram instelling / Organigram opleiding.
- Domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties
- Schematisch programmaoverzicht.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
  - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docent(en) en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel
  - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
  - differentiatie in graad uitgedrukt in % van het totaal.
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar.
- Overzicht van de contacten met het werkveld.
- Samenvatting en analyse recente evaluatieresultaten en relevante managementinformatie.
- Verslagen overleg in relevante commissies / organen.
- Documentatie over student- en docenttevredenheid.
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken bekeken¹⁵:

Aantal	Studentnummer
1	s1010344
2	s1008914
3	s1028078
4	s1035641
5	s1024983
6	s1016001
7	s322200
8	s1024491
9	s1036030
10	s1026696
11	s1024141
12	s1022974
13	s1033918
14	s1016315
15	s1034078

¹⁵ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

BIJLAGE VI Overzicht auditpanel

Samenstelling, expertise en korte functiebeschrijvingen (cv's) van voorzitter, leden en secretaris¹⁶.

Panelleden	Expertise - audit - kwaliteitszorg	Expertise - onderwijs	Expertise - werkveld	Expertise - vakinhoud	Expertise - internationaal	Expertise - studentzaken
Drs. W.G. van Raaijen voorzitter	X	x				
Prof. dr. K. Breedveld deskundige				X	X	
Drs. F. van de Ven deskundige		x	X	X	x	
Drs. F. Jacobs deskundige		X		X	x	
K. Vreeburg studentlid						X

I.M. Gies Broesterhuizen secretaris	X					
--	---	--	--	--	--	--

Korte functiebeschrijvingen	
Drs. W.G. van Raaijen voorzitter	Dhr. Van Raaijen is partner bij Hobéon en veelvuldig betrokken bij audits, waaronder accreditatieaudits.
Prof. dr. K. Breedveld deskundige	Dhr. Breedveld is algemeen directeur van het Mulier Instituut en bijzonder hoogleraar Sportsociologie en sportbeleid aan de Radboud Universiteit (RU) Nijmegen en was lid van het legitimeringspanel bij het vaststellen van de kennisbasis leraar lichamelijke opvoeding.
Drs. F. van de Ven deskundige	Dhr. Van de Ven is Hoofd Sportbeleid bij de gemeente Den Haag.
Drs. F. Jacobs deskundige	Dhr. Jacobs is hogeschooldocent bij de Haagse Academie voor Lichamelijke Opvoeding en tevens lid van het Lectoraat Jeugd en Opvoeding bij de Haagse Hogeschool.
K. Vreeburg studentlid	Dhr. Vreeburg is vierdejaars student bij de hbo-bacheloropleiding Leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding (ALO) van de Hogeschool van Amsterdam.

I.M. Gies Broesterhuizen is NVAO-gecertificeerd secretaris d.d. november 2010

Op 7 juni 2014 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de hbo-bacheloropleiding *Sport en Bewegen* en de hbo-bacheloropleiding *Leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding* van Christelijke Hogeschool Windesheim, onder het nummer 003059.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van de NVAO. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling -anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het Evaluatiebureau-, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

¹⁶ De grootte van het kruisje in de tabel geeft enigszins de mate van deskundigheid aan (groot is meer, klein is minder).

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl